

**Konkurs przedmiotowy z geografii
dla uczniów gimnazjów
w roku szkolnym 2014/2015
Zawody II stopnia (etap rejonowy)**

Na rozwiązanie zadań przeznaczona jest 90 minut.

Powodzenia.

Zadanie 1. (0 – 1)

Jakich wymiarów Ziemi dotyczą przedstawione poniżej liczby? Wybierz z poniższych.

*promień równikowy Ziemi, obwód Ziemi, powierzchnia Ziemi, promień biegunowy Ziemi,
odległość Ziemi od Słońca, różnica między promieniem biegunowym i równikowym Ziemi*

- a) 510 mln km² – .....
- b) 6378 km – .....
- c) 6357 km – .....

Zadanie 2. (0 – 1)

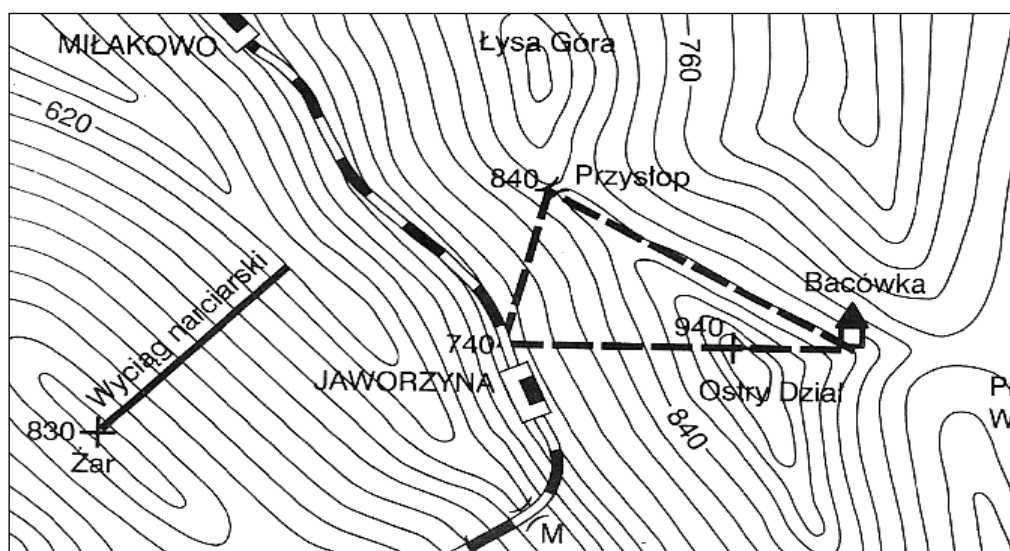
Wybierz z podanych izolinii te, które wykorzystasz, wykonując mapy:

- a) Średnie roczne zasolenie Bałtyku .....
- b) Rozkład ciśnienia atmosferycznego w lipcu na świecie.....
- c) Europa – ukształtowanie powierzchni.....
- d) Rozkład temperatury powietrza w lipcu na świecie.....

izotermy, izohiety, izobaty, izohaliny, izohipsy, izobary

Zadanie 3. (0 – 2)

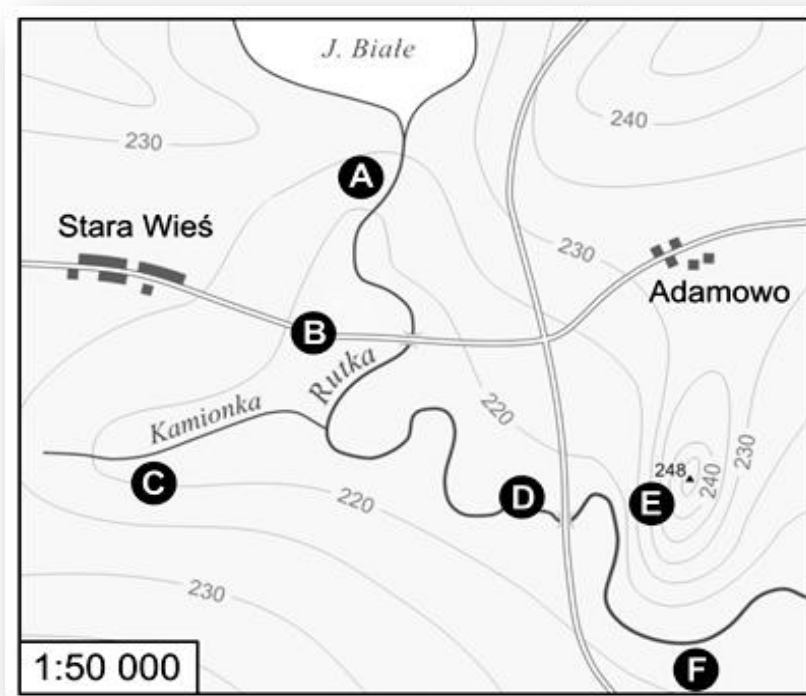
Na podstawie mapy dokończ umieszczone pod nią zdania.

P. Wład, *Geografia*, Ortus, Raszyn 2002

- a) Wysokość bezwzględna dolnej stacji wyciągu narciarskiego na górę Żar wynosi. ....
- b) Wysokość względna górnej stacji wyciągu narciarskiego względem dolnej stacji wynosi. ....

Mapa do zadań numer 4 i 5.

Opracowanie IBE wg: http://nadine.helmholtz-eos.de/risks/earthquake/info/eq_system_de.html

Zadanie 4. (0 – 2)

Korzystając z przedstawionej mapy, wpisz obok każdego zdania prawdziwego literę P, a obok każdego fałszywego literę F.

- a) Różnica wysokości między punktem A i punktem C jest mniejsza niż 5 m. ....
- b) Punkt F leży niżej nad poziomem morza niż punkt E. ....
- c) Punkt E znajduje się na tej samej wysokości n.p.m. co punkt B. ....
- d) Adamowo jest położone wyżej n.p.m. niż Stara Wieś. ....

Zadanie 5. (0 – 1)

Na mapie odległość od Starej Wsi do mostu na Rutce wynosi około 20 mm. Ile wynosi rzeczywista odległość między tymi obiektami?

- a) 100 m
- b) 1 km
- c) 10 km
- d) 100 km

Zadanie 6. (0 – 2)

Powierzchnia Gorczańskiego Parku Narodowego wynosi 7040 ha. Oblicz, jaką powierzchnię zajmie ten park na mapie wykonanej w skali 1: 200 000.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

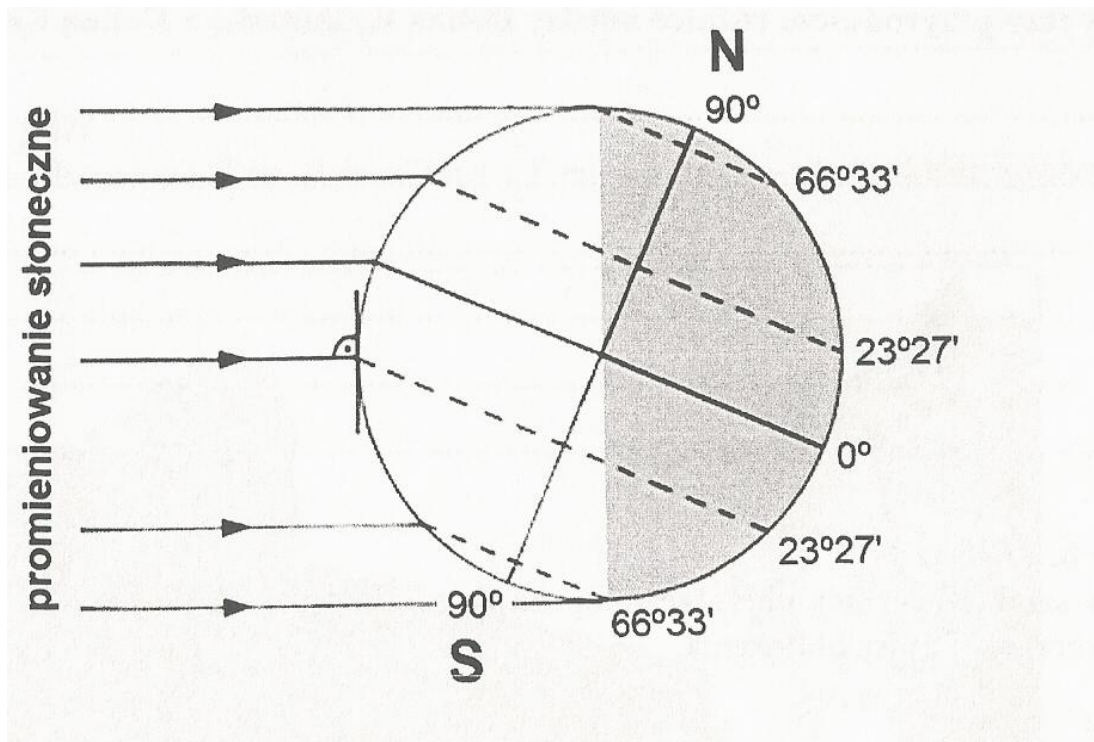
Zadanie 7. (0 – 1)

Zaznacz, w jakim miejscu kuli ziemskiej Gwiazda Polarna jest widoczna w zenicie.

- a) na zwrotniku Koziorożca
- b) na równiku
- c) na biegunie północnym
- d) na biegunie południowym

Zadanie 8. (0 – 2)

Na rysunku przedstawiono oświetlenie Ziemi w pierwszym dniu jednej z astronomicznych pór roku.

E. Plandowska, *Geografia*, Operon, Warszawa 2012

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli zdanie jest fałszywe.

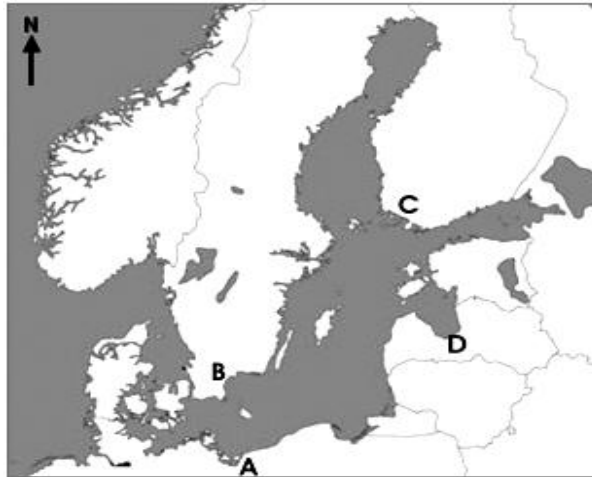
- a) Rysunek przedstawia oświetlenie 22 grudnia. ....
- b) Najdłuższy cień w południe rzucają oświetlone przez Słońce przedmioty znajdujące się na zwrotniku Koziorożca. ....
- c) Na biegunie północnym trwa dzień polarny. ....
- d) W Europie w kolejnych dniach tej astronomicznej pory roku długość dnia będzie się wydłużać. ....
- e) Nad równikiem wysokość Słońca w momencie górowania jest większa niż nad zwrotnikiem Koziorożca. ....

Zadanie 9. (0 – 2)

W poniższych zdaniach podkreśl poprawne określenia.

- a) Wszystkie punkty leżące na tym samym południku mają **różny/ten sam** czas słoneczny.
- b) W ciągu doby Słońce **raz/dwa razy** góruje na miejscowym południku.
- c) Na wschód od dowolnego południka miejscowego czas słoneczny jest **wcześniejszy/późniejszy**.
- d) Zmiana czasu słonecznego (miejscowego) na Ziemi jest następstwem jej ruchu **obiegowego/obrotowego**.
- e) Gdy na południku 0° Słońce góruje, to na południku 30°W górowanie **było 2 godziny wcześniej/ będzie za 2 godziny**.

Zadanie 10. (0 – 1)

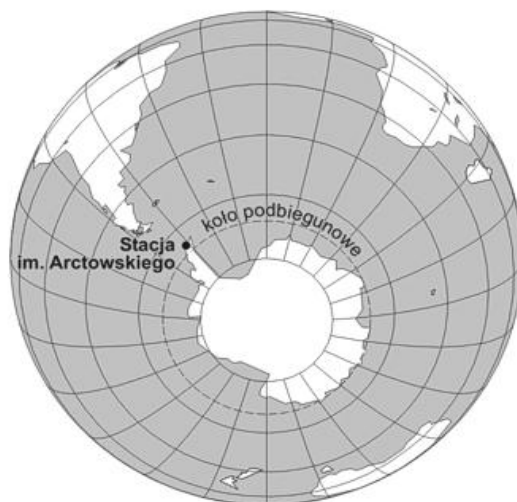
Opracowanie IBE wg: http://nadine.helmholtz-eos.de/risks/earthquake/info/eq_system_de.html

Podkreśl odpowiednie sformułowania tak, aby powstało poprawne zdanie.

Na początku lipca dzień najdłużej trwa w miejscu oznaczonym na mapie literą *A/ B/ C/ D*, ponieważ długość dnia w strefie umiarkowanej zmienia się wraz ze wzrostem odległości *od południka 0°/równika*.

Zadanie 11. (0 – 1)

Antarktyka jest obszarem niezamieszkanym, znajdują się tam tylko stacje badawcze. Polacy także mają swój wkład w zdobywanie i badanie Antarktyki. Mieszkają oni w stacji imienia Arctowskiego, której lokalizację przedstawiono na mapie.

E. Plandowska, *Geografia*, Operon, Warszawa 2012

Wybierz poprawne sformułowania tak, aby powstała prawdziwa informacja o warunkach występujących w okolicy stacji Arctowskiego.

22 czerwca	A. całą dobę Słońce jest schowane pod horyzontem, czyli występuje noc polarna,	ponieważ	A. stacja leży na północ od południowego koła podbiegunowego.
	B. Słońce pojawia się na krótko nad horyzontem i nie występuje noc polarna,		B. stacja leży na południe od południowego koła podbiegunowego.

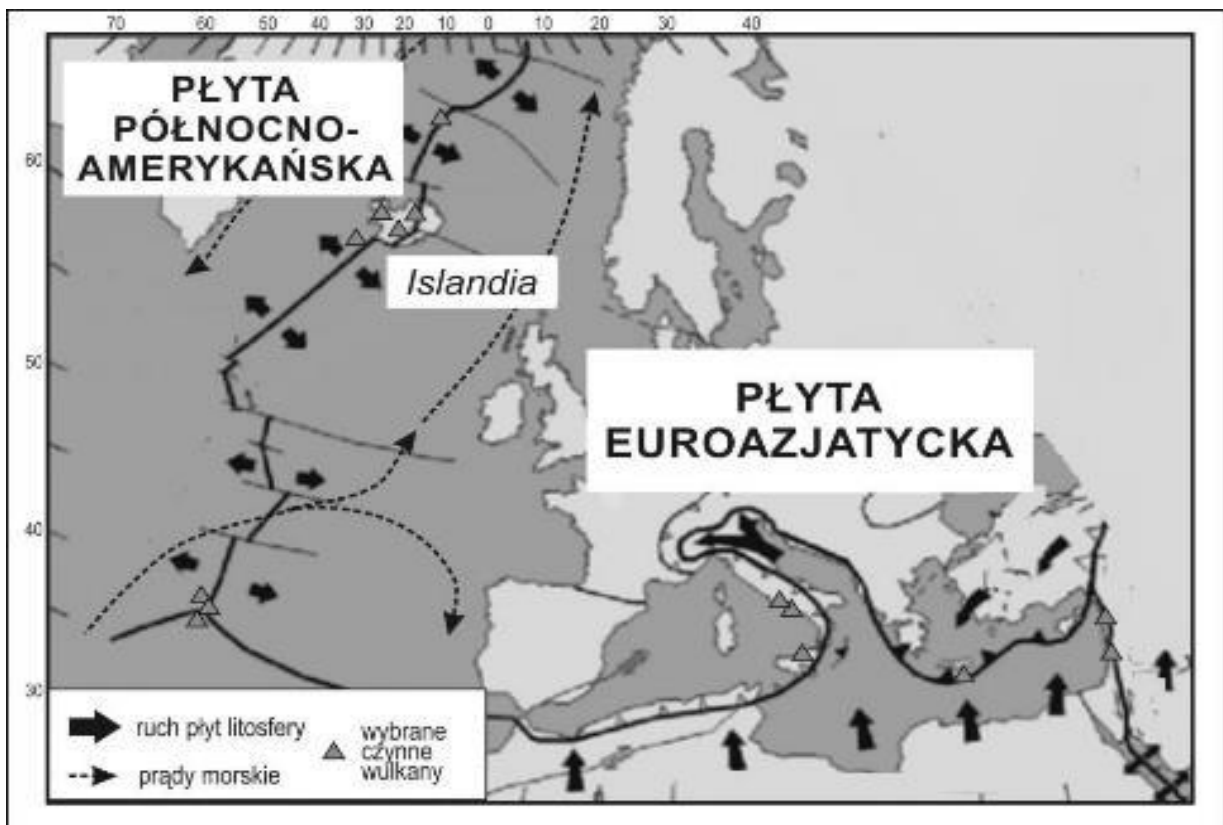
Zadanie 12. (0 – 2)

Oblicz współrzędne geograficzne miasta, w którym w dniu przesilenia zimowego Słońce góruje na wysokości $14^{\circ}18'$ po południowej stronie nieba i o jedną godzinę 24 minuty wcześniej niż w Greenwich.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 13. (0 – 1)

Opracowanie IBE wg: http://nadine.helmholtz-os.de/risks/earthquake/info/eq_system_de.html

Na podstawie mapy obrazującej budowę płytową litosfery oraz rozkład prądów morskich i położenie głównych wulkanów w Europie, podkreśl odpowiednie sformułowania tak, by powstało poprawne zdanie.

Skutkiem **nasuwania się/odsuwania się** płyt Północnoamerykańskiej i Euroazjatyckiej jest występowanie **wulkanów i trzęsień ziemi/prądów morskich**.

Zadanie 14. (0 – 1)

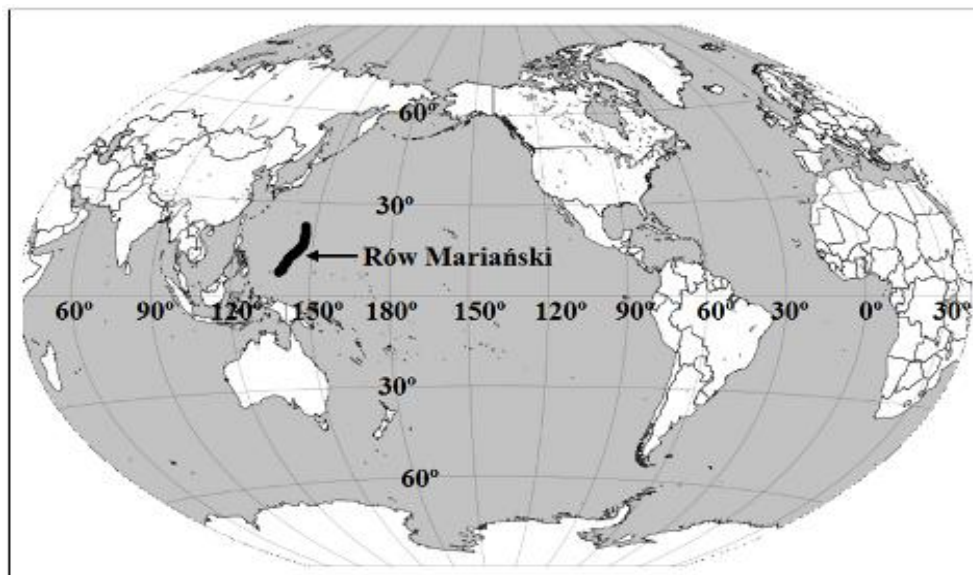
Podanym kanałom przyporządkuj akweny, które one łączą. Akweny wybierz z niżej podanych.

*Morze Śródziemne, Ocean Spokojny, Morze Czerwone, Morze Czarne, Morze Bałtyckie,
Morze Żółte, Morze Kaspijskie, Morze Karaibskie, Morze Północne, Morze Barentsa*

- a) Panamski – .....
- b) Kiloński – .....
- c) Sueski – .....

Zadanie 15. (0 – 1)

Rów Mariański to leżący na Pacyfiku najgłębszy rów oceaniczny na Ziemi.

Opracowanie IBE wg: http://nadine.helmholtz-eos.de/risks/earthquake/info/eq_system_de.html

Wybierz poprawne podpunkty – A lub B.

Każdy punkt Rowu Mariańskiego ma szerokość geograficzną

- A. północną
  - B. południową
- oraz długość geograficzną
- A. wschodnią
  - B. zachodnią.

Zadanie 16. (0 – 1)

Uzupełnij schemat nawiązujący do strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej.

lasy iglaste, laterytowe, bielice, makia, brunatne, lasy mieszane, ciepły, czarnoziemy, lasy liściaste

Strefa klimatu umiarkowanego

Typ	Strefa roślinna	Strefa glebowa
a) chłodny		
b)	step	

Zadanie 17. (0 – 1)

Przyjmując, że poniżej wymienione formy powstały w wyniku działalności lądolodu w Polsce podczas tego samego zlodowacenia, uporządkuj je w kolejności położenia od północy ku południowi.

*A. pradolina**B. morena czołowa**C. sandr**D. morena denna*

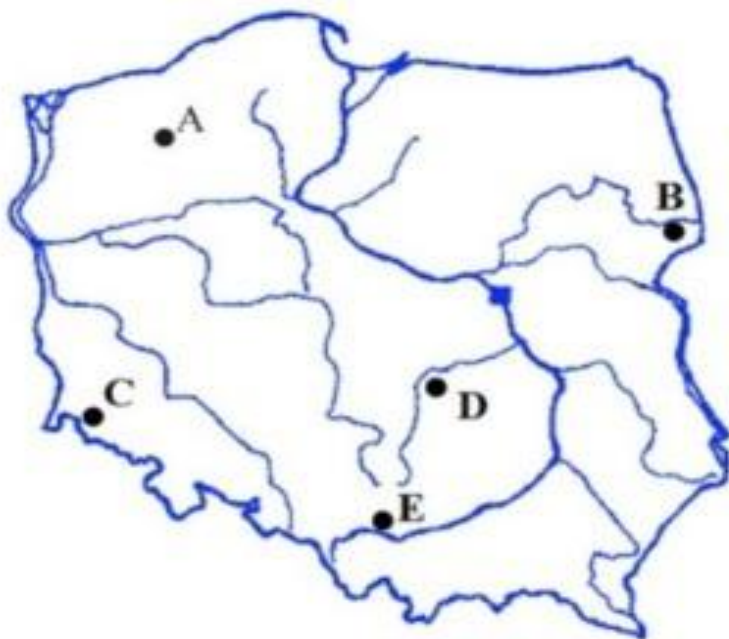
N

S

Zadanie 18. (0 – 2)

Na mapie zaznaczono punkty odpowiadające krainom geograficznym Polski. Rozpoznaj ich nazwy na podstawie opisów oraz miejsce występowania.

1. Jest to obszar nizinny. W okolicy jest dużo lasów. Część lasów chroniona jest w parku narodowym. Cała puszcza została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO jako jedyny obiekt przyrodniczy w naszym kraju.
2. Głównym rzeźbiarzem tego regionu był skandynawski lądolód. To dzięki niemu powstały atrakcyjne dla turystów wzgórza morenowe i liczne jeziora.
3. Krasowienie skał wytworzyło na tym obszarze wapienne ostańce i liczne jaskinie, np. Łokietka.

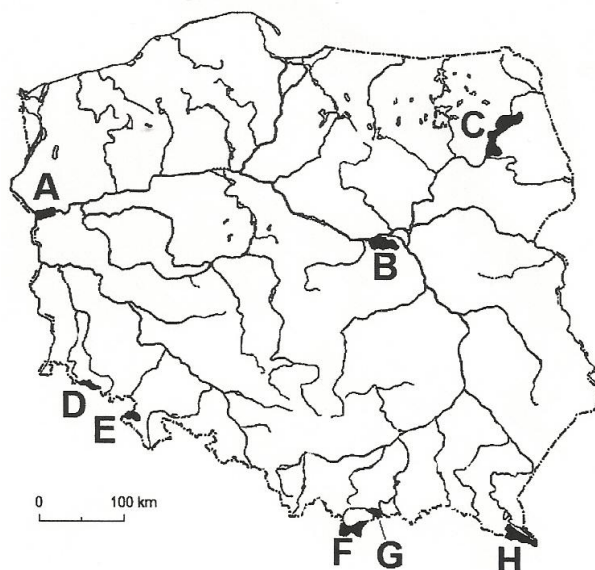
M. Figa, *Geografia*, Operon, Warszawa 2008

Nr opisu	Nazwa krainy	Lokalizacja na mapie
1		
2		
3		

Zadanie 19. (0 – 2)

Na mapie zaznaczono wybrane polskie parki narodowe Polsce.

Na podstawie opisu rozpoznaj trzy spośród nich oraz wpisz litery, którymi są zaznaczone na mapie.

E. Plandowska, *Geografia*, Operon, Warszawa 2007

L.p.	Opis	Nazwa parku	Położenie na mapie (oznaczenie literowe)
1.	Najpiękniejszy w Polsce przełom rzeczny – przełom Dunajca.		
2.	Formy skalne utworzone w piaskowcach, Szczeliniec Wielki, Błędne Skały.		
3.	Zespół wydm śródlądowych porośniętych borem sosnowym.		

Zadanie 20. (0 – 2)

Opracowanie IBE wg: http://hadine.helmholtz-eos.de/risks/earthquake/info/eq_system_de.html

Fotografia przedstawia stok najwyższego wzniesienia Gór Świętokrzyskich.

- a) Widoczna na zdjęciu zwietrzelina skalna składa się z dużych ostrokrawędzistych głazów i nosi nazwę
- A. otoczak.
  - B. gołoborze.
  - C. muton.
- b) Opisaną zwietrzeliną w Górach Świętokrzyskich najintensywniej tworzy się, gdy
- A. temperatura powietrza była przez długi czas bardzo niska, np. około -20°C .
  - B. temperatura powietrza była przez długi czas bardzo wysoka, np. około $+30^{\circ}\text{C}$.
  - C. temperatura powietrza często się wahała, np. od -3°C do $+3^{\circ}\text{C}$.
- c) Takie warunki najbardziej sprzyjają
- A. wietrzeniu fizycznemu.
  - B. wietrzeniu chemicznemu.
  - C. wietrzeniu biologicznemu.

Zadanie 21. (0 – 1)

Do er geologicznych dopisz wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski.

- a) era paleozoiczna – .....
- b) era mezozoiczna – .....
- c) era kenozoiczna – .....

1. początek alpejskich ruchów	2. nasuwanie się lądolodu skandynawskiego
3. kaledońskie ruchy górotwórcze	4. tworzenie się pokładów węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej

Zadanie 22. (0 – 1)

Z niżej podanych pojęć wybierz te, które związane są z krajobrazem młodoglacjalnym.

sandry, jeziora rynnowe, jeziora przybrzeżne, ozy, wzniesienia moreny czołowej, zdenudowane wzniesienia moreny czołowej, jeziora deltowe

.....

Zadanie 23. (0 – 1)

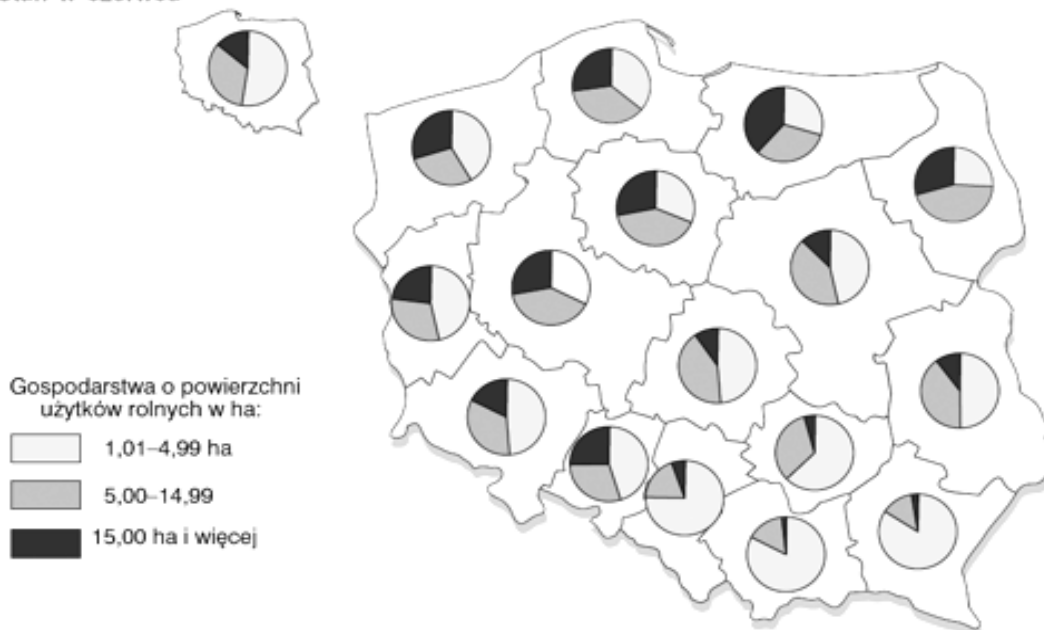
„W pierwszym dniu ferii zimowych nie jeździliśmy na nartach, ponieważ było ciepło ($+2^{\circ}\text{C}$), pochmurno i padał deszcz. Wieczorem usłyszałem fragment radiowej prognozy pogody na następny dzień: *nad Polskę napłyną masy powietrza polarno-kontynentalnego z nad Rosji*. Dyskutowaliśmy z kolegami, jakiej pogody możemy się spodziewać.”

Wybierz dwa podpunkty odnoszące się do powietrza polarno-kontynentalnego.

- a) Masy powietrza polarno-kontynentalnego są zimne, ponieważ ląd zimą szybko się wychładza, dlatego drugiego dnia ferii można było spodziewać się ochłodzenia.
- b) Masy powietrza polarno-kontynentalnego są suche, ponieważ nad lądem jest mniejsze parowanie niż nad akwenami, dlatego nie prognozowano opadów.
- c) Masy powietrza polarno-kontynentalnego są zimą ciepłe, ponieważ ląd szybko się nagrzewa, dlatego następnego dnia można było spodziewać się ocieplenia.
- d) Masy powietrza polarno-kontynentalnego są wilgotne, dlatego zapowiadano opady atmosferyczne.

Zadanie 24. (0 – 2)

ZRÓŻNICOWANIE GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH O POWIERZCHNI POWYŻEJ 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH I WOJEWÓDZTW W 2012 R. Stan w czerwcu

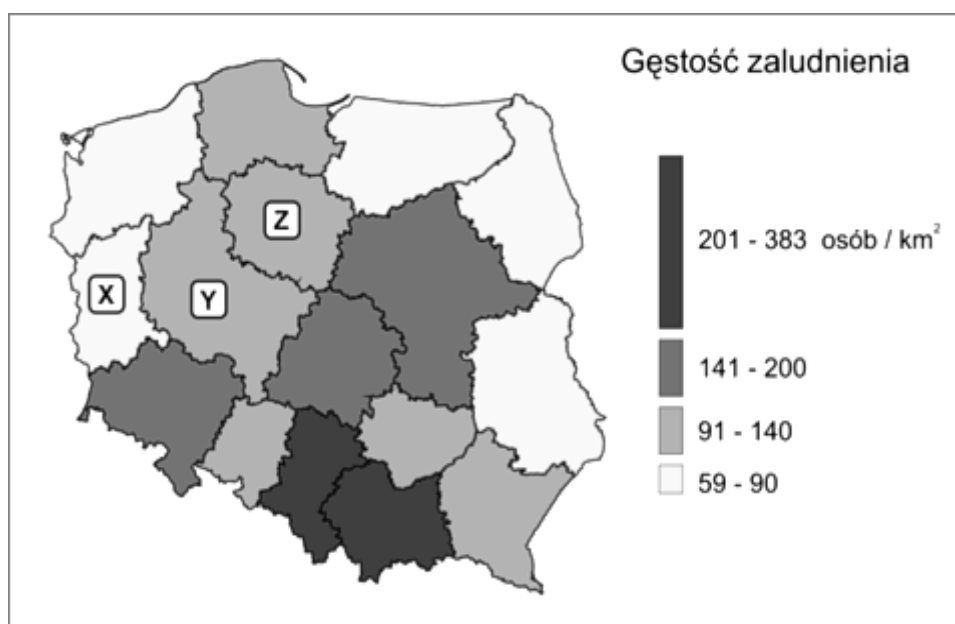

Rocznik statystyczny rolnictwa, 2012, GUS, Warszawa

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli zdanie jest fałszywe.

- Na południowym wschodzie Polski przeważają gospodarstwa o powierzchni poniżej 15 ha. ....
- W województwie pomorskim i zachodniopomorskim ponad połowa gospodarstw ma powierzchnię ponad 5 ha. ....
- Najwięcej gospodarstw rolnych w Polsce o powierzchni ponad 15 ha znajduje się w województwie warmińsko-mazurskim. ....

Zadanie 25. (0 – 2)

M. Figa, Geografia, Operon, Warszawa 2008

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F jeśli zdanie jest fałszywe.

- a) Gęstość zaludnienia województwa Y jest wyższa niż województwa X. ....
- b) W województwie X mieszka mniej ludzi niż w województwie Z. ....
- c) Województwo łódzkie ma mniejszą gęstość zaludnienia niż województwo opolskie. ....
- d) Niżej wymienione województwa są uporządkowane od najmniejszej gęstości zaludnienia: podlaskie, wielkopolskie, małopolskie, podkarpackie. ....

Zadanie 26. (0 – 1)

Podaj nazwy województw.

- a) Województwo, na terenie którego znajduje się najgłębsze jezioro Polski. ....
- b) Województwo, na terenie którego leżą góry ze szczytem Łysica. ....
- c) Na obszarze tego województwa znajduje się najwyższy szczyt Polski. ....

Zadanie 27. (0 – 2)

Na podstawie opisu rozpoznaj skały i wskaż regiony ich występowania.

Opisy skał.

- A. Skała należy do surowców energetycznych. Wydobywa się ją metodą odkrywkową.
- B. Skała wykorzystywana do produkcji cementu.
- C. Skała ta jest podstawowym surowcem do produkcji szkła. Jest to skała osadowa okruchowa, powszechnie występująca w Polsce.
- D. Skała ta ma zastosowanie m.in. w przemyśle chemicznym i spożywczym. W Polsce wydobywana jest m.in. w postaci roztworu wodnego.

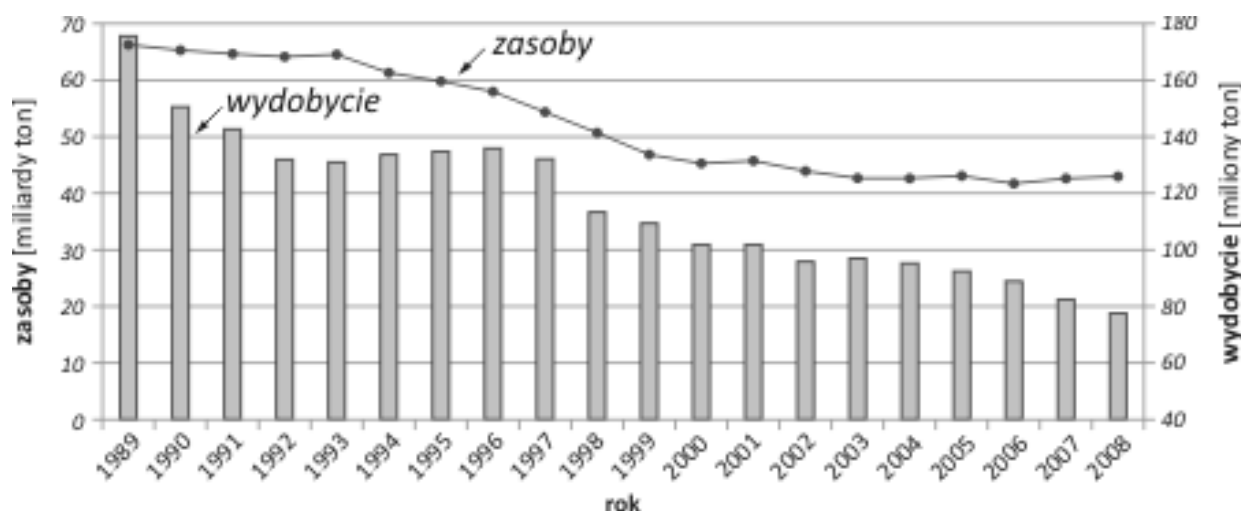
Region występowania: Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, Pojezierze Pomorskie, Bełchatów, Kujawy.

Uzupełnij tabelę.

Lp.	Nazwa skały	Oznaczenie opisu	Region występowania
1.	Piasek		
2.	Wapień		
3.	Węgiel brunatny		
4.	Sól kamienna		

Zadanie 28. (0 – 2)

Oszacowane zasoby węgla kamiennego i jego wydobycie w Polsce w latach 1989-2008.

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli zdanie jest fałszywe.

- a) W 1992 roku wydobycie węgla kamiennego było większe niż jego zasoby. ....
- b) Najniższe wydobycie w przedstawionym okresie odnotowano w 2008 roku i wynosiło 18 mld ton. ....
- c) Największy spadek wydobycia węgla w stosunku rok do roku nastąpił między 1989 i 1990 rokiem oraz między 1997 i 1998 rokiem. ....
- d) W 2007 roku nastąpił spadek wydobycia i wzrost zasobów węgla kamiennego w porównaniu do 2006 r. ....

Zadanie 29. (0 – 2)

Wpisz źródła energii.

- a) Koszt produkcji tego źródła energii jest względnie niski, natomiast bardzo wysoki jest koszt budowy elektrowni. We Francji 70% produkowanej energii pochodzi z tego źródła.
.....
- b) W krajach Europy Zachodniej, a także w Polsce, wydobycie tego surowca sukcesywnie spada, natomiast w krajach leżących na półkuli południowej, m.in. w RPA rośnie.
.....
- c) Duże złoża tego surowca występują w USA, Rosji, na Bliskim Wschodzie. Jest najbardziej strategicznym surowcem we współczesnym świecie, przyczyną konfliktów zbrojnych.
.....
- d) Ważny surowiec energetyczny wielu krajów europejskich, m.in. wschodnich Niemiec, Polski. Jego wydobycie jest przyczyną znacznej degradacji środowiska naturalnego.
.....

Zadanie 30. (0 – 1)

Która grupa czynników sprzyja rozwojowi hydroenergetyki w Norwegii?

- a) krótkie rzeki o dużym spadku, płynące w głębokich dolinach, co ułatwia budowę zapór
- b) długie rzeki o niewielkim spadku, płynące na nizinach, co ułatwia budowę zapór
- c) długie rzeki o dużym spadku, płynące na nizinach, co ułatwia budowę zapór
- d) krótkie rzeki o niewielkim spadku, płynące na nizinach

Zadanie 31. (0 – 1)

Na podstawie danych z tabeli wskaż kraj, dla którego połowy morskie mają największe znaczenie gospodarcze.

Państwo	Połowy tys. ton	Połowy na 1 mieszkańca kg
Dania	1534	287
Norwegia	2703	602
Szwecja	315	36
Islandia	1983	7082

.....

Zadanie 32. (0 – 2)

Oblicz wartość współczynnika przyrostu naturalnego w 2009 r. w Nigerze, wiedząc, że w tym roku żyło tam 15,3 mln osób, urodziło się 790 tys., a zmarło 227 tys. osób.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 33. (0 – 1)

Na podstawie danych z tabeli wybierz kierunek zmian struktury wieku ludności w Europie w latach 1990 – 2000.

Wiek ludności	1990 rok %	2000 rok %
poniżej 14 lat	20,5	17,5
od 15 do 64 lat	66,8	67,8
powyżej 65 lat	12,7	14,7

- Ludność w Europie stawała się coraz młodsza.
- Struktura wieku ludności Europy wykazywała stałe proporcje w poszczególnych grupach wiekowych.
- Struktura wieku ludności Europy nie zmieniła się.
- Ludność w Europie wykazywała tendencje starzenia się.

Zadanie 34. (0 – 2)

Do skrótów nazw organizacji międzynarodowych dobrać odpowiednie rozwinięcia nazwy.

- WHO – .....
- WTO – .....
- IMF – .....
- FAO – .....

*A – Międzynarodowy Fundusz Walutowy, B – Światowa Organizacja Handlu,
C – Światowa Organizacja Zdrowia, D – Organizacja do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa*